چست فرقه اند دوم عیسویه متابعان ابی اسحق اصفهانی که بلغت ایشان را عوفد الوهیم گفتندی بعضی پرستنده خدای و ایشان نوزده گروه اند سیم یوزعانیه اتباع یوزعان همدانی و ایشان را مغاربه نیز گویند چه ظهور ایشان در جانب مغرب بوده چهارم شبعیه و هفتم شکانیه اشباع موفقکا بجلی ششم فرقه اند پنجم سامره و ایشان غیر لغه یهود و لغتیت و در عبادت روی بکعبه آرند فی الواقع مذهبی دارند مرکب از یهودیه و غیر آن و در اصل یهود صرف بوده اند برنج فرقه انشعاب یافته اند مجموع هفتاد و یک باشند اما نصاری امت عیسی اند و کتاب ایشان انجیل است و روش ایشان بر احکام انجیل بوده باندک زمانی بعد از رفع عیسی از طریق توحید انحراف ورزیدند بهفتاد گروه شدند و معظم اول ملکانیه اصحاب ملکا رومی اند و قایل بحلول جزوی اند لاهوت در ناسوت پست و هشت گروهند دوم نسطوریه اتباع نسطور حکیمند و مذهب او آنست که نور الاله اشراق کرد بر هویه عیسی سنی دو فرقه اند سیم یعقوبیه و ما را یعقوبیه نیز گویند باللیه عیسی قایلند و ایشان دوازده فرقه اند مجموع هفتاد و دو باشند اما اهل اسلام که امت حضرت رسالتند و کتاب ایشان قرآن مجید است ایشان نیز تفریق یافته اند در اخبار آمده که زود باشد که امت من بهفتاد و سه فرقه شوند یکی از ایشان ناجی باشند و باقی هالک گفتند یا رسول الله گروه ناجی کیانند فرموده که آنها باشند که هر روز من و یاران من برانیم و بحقیقت صراط مستقیم آنست چنانچه سبق ذکر یافت و هر یک از فرق اسلامیه ادعا میکنند که از حضرت رسالت صلعم امتیم که ما داریم و آنها که بر طریق سنت و متابعت آنحضرت ثابت اند قول ایشان در دین ما و بعد از آنها مقرونست و صفت ایشان اُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ بیت عاشقان گر قد آن سرو چمن میگویند راست گویند راستانند از آنها بحق راست شنو در تعداد فرق اسلامیه رسایل بسیار نوشته اند و اقوال اصول و فروعی هر یک بتفصیل متفرع گشته چون از مجموع آنها حق آن الانوار امام همام فخر الملة و الدین محمد رازی رحمة الله و ملل و نحل تاج شهرستانی طاب ثراه موثوق به و معتمد علیه اند آنچه ما مذکور شده اینجا نقل افتاده و من الله الرشاد بدانکه اسلامیان دو قسمند اهل اصول و اهل فروع و کتاب فرقه اسلامیه از ارباب اصول شش اند معتزله و صفاتیه و شیعه و مرجیه و جبریه و خوارج و جمعی عبدیه را نیز اصلی گفته اند اما در این دو کتاب که مذکور شد ایشان را داخل خوارج میدارند چه اکثر سخنان خوارج با کلمات ایشان در باب وعید مطابق است چنانچه بباید دانست که این شش فرق بزرگ با شعب ایشان آورده میشود اول معتزله قایلند بعدل و توحید و مذهب ایشان آنست که افعال بنده باختیار اوست و ایشان بچهار فرقه منقسم شده اند اول واصلیه اصحاب واصل بن عطای بصری اند و او بنای اعتزال را بر چهار قاعده نهاده اول نفی صفات باری و قول بقدر و منزلة بین المنزلتین و عدم تعیین الحق از فریقین جمل و صفین دوم هذیلیه اتباع ابی الهذیل العلاف که شیخ معتزله بوده و در بعضی مسایل با اهل مخالفت کرده سیم نظامیه رئیس معتزله است اول کسی که سخنان حکمت را با کلام خلط کرد او بود چهارم حایطیه اصحاب احمد بن حایط در کلام اجماعت بعضی از معتقدات نصاری کلمات تناسخیان باز توان یافت پنجم بشریه تابعان بشر مریسی اند و او افضل علما و معتزله است ششم معمریه و این معمر سلمی در نفی صفات رب و اثبات قدرت عبد مبالغه بیشتر است هفتم مرداریه اصحاب ابو موسی ملقب بمردار از زاهدان و زهاد معتزله بوده هشتم ثمامیه و این ثمامه ندیم مامون خلیفه بوده و نزد او مکانتی تمام داشت نهم هشامیه هشام فوطی رئیس ایشانست و او خیر و شر هر دو از بنده داند

دهم جاحظیه اتباع عمرو بن الجاحظ و او مصنف کتاب غوال بود و از فضلای معتزله است یازدهم خیاطیه تابع ابو الحسن خیاط اند دوازدهم جبائیه و بهشمیه اتباع ابو علی و پسرش ابو الهاشم جبائی اند مذهب مرد و یکیست سیزدهم جعفریه تبع جعفر بن حرب اند چهاردهم کعبیه اتباع قاضی عبد الجبار اسدآبادی اند دوم صفاتیه و ایشان اثبات صفات ازلیه کنند مر باری تعالی را از علم و قدرت و سمع و بصر و کلام و مانند آن و ایشان سه گروهند اول اشاعره و ایشان تابعان امام ابی الحسن علی بن اسمعیل الاشعری اند اثبات صفات الهی میکنند و خیر و شر بتقدیر حق میدانند دوم حنابله اصحاب امام احمد بن حنبل اند ایشان موافقند با سلفیان که تابع داود اصفهانی اند در اجرای صفاتی که در کتاب و سنت وارد است بر حق تعالی بی تأویل سیم کرامیه اتباع ابی عبد الله بن محمد کرام اند و اثبات صفات میکنند چهارم مشبهه و مجسمه و سخنان ایشان از منهج ادب منحرف است سیم شیعه ایشان بامامت و خلافت امیر المومنین علی علیه السلام قایلند و ایشان اصحاب امامت در اولاد مرتضی علی ثابت میدارند و امام را از صغایر و کبایر معصوم اعتقاد میکنند و در اصل سه فرقه بزرگند امامیه و زیدیه و غلات و مجموع ایشان بیست و چهار فرقه میشوند اما امامیه یازده گروهند اول کیسانیه و ایشان محمد حنفیه را امام دانند بعد از پدر و برادران اعنی علی و حسن و حسین علیهم السلام دوم مختاریه اصحاب مختار بن ابو عبید ثقفی اند و او محمد حنفیه را مهدی موعود داند و امام منتظر شناسد و گوید در غار رضوی همچنان غایب شده و زنده است سوم هاشمیه تابع هاشم بن محمد حنفیه امامت را بعد از پدر بدو منتقل شناسد پنجم بنانیه از اتباع بنان بن سمعان و ایشان نیز قایلند بامامت هاشم امامت از ایشان بجانب تشبیه و حلول مایل است ششم رزامیه و ایشان اتباع رزام و عیله اند و او امامت را از هاشم بعلی بن عبد الله بن عباس منتقل میدانند هفتم اسمعیلیه گویند امامت را از امام جعفر صادق به پسرش اسمعیل رسید و در نسل او قرار یافت و ایشان هر زمانی امامی دارند هشتم جعفریه و ایشان را واقفیه نیز گویند امامت را بر امام جعفر صادق ختم کنند نهم افطحیه امامت را از صادق به پسرش عبد الله افطح منتقل می شناسند دهم موسویه و ایشان را مفضلیه نیز خوانند موسی کاظم را امام قایم دانند و ختم امامت بدو نمایند و حدیث موضوع سابعهم قایمهم را سند سازند یازدهم اثنی عشریه بدوازده امام معصوم قایلند و محمد بن الحسن را مهدی موعود دانند و گویند زنده است و دم بدم ظهور خواهد کرد و جهان را بعدل زینت خواهد داد اما زیدیه و ایشان شرط کنند که امام فاطمی باید عالم و زاهد و شجاع و سخی و بوصایت امام حاجت بدون این صفات و ایشان سه فرقه اند اول جارودیه امام محمد باقر را ابو الجارود که رئیس این فرقه اند نامی نهاده اند که مضمون او شیطان است چه براین طایفه تکفیر کنند آنها را که بعد از حضرت رسالت صلعم بر علی بیعت نکردند دوم سلیمانیه اند سلیمان بن جریر که متبوع این جماعتست با وجود افضل امامت مفضول را جایز دارد و شیخین را امام میدانند و بر عثمان و بعضی از اولاد علی طعن کنند سیم صالحیه اتباع حسن صالح مرجی سیزدهم اما غلات جمعی اند که در محبت مرتضی علی و اولاد او از منهج اعتدال انحراف ورزیده اند ایشان در مقابله خوارج افتاده اند و قول علی مرتضی علی که هلک فی اثنان محب غال و مبغض قال ایمانی بدیشان و غالیان ده فرقه اند اول سبائیان و ایشان بسیار غلو میکنند و علی را در رسالت نبی شریک میدانند و از ایشانند جمعی که اطلاق اسم اله بر ائمه میکنند دوم خطابیه ابو الخطاب اجدع علی را بر نبی تفضیل میکنند و مذهب ایشان گواهی بدروغ

Copyright © King Saud University